

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva in uprave: 29-92, 29-93, 29-94, 29-95, 29-96 — Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku — Ilustrirana priloga „Teden v slikah“

SLOVENE

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6.

Poenofenje naših učnih knjig

V temni dobi, ko je bila na jugoslovansko demokracijo položena sekira, je izšel zakon o našem narodnem šolstvu, tako da naša prosveta že osem let sloni na temeljih, katerih ni postavilo niti odobrilo ljudstvo. Ta zakon je tudi načeloma izrekel izenačenje knjig ter njihovo podpiranje v smislu trgovskega monopola za državo. To določbo je predhodnik sedanjega naučnega ministra uveljavil 23. januarja 1935, ko je razpisal konkurz za učbenike na naših srednjih šolah. Strokovni vodje naše naučne uprave, ki se, kakor smo že večkrat poudarjali, odlikuje po tem, da v njej slejkoprej straši zlonosni duh unitarizma in centralizma, je skušala z vneto, ki bi bila vredna boljše stvari, oživotvoriti to naredbo čimprej, tako da bi se naša javnost ne zavedla njene dalekosežnosti, ko bi bila že postavljena pred izvršeno dejstvo.

To namero je takrat preprečil naš list kot glasnik vsega narodnega slovenstva. Vse naše ljudstvo se je dvignilo v odločnem protestu zoper poizkus, da bi se v našem šolstvu, ki ima odgovorno in usodno važno nalogo vzgoje bodočih pokolenj, enkrat za vselej vsidral unitarizem, ki taji samobitnost našega naroda v prid hegemonističnemu centralizmu, po katerem slovenski narod in jezik nista enakopravna, ampak se imata postopoma likvidirati. Slovenci nismo kakšna drugorodna narodna manjšina, ker smo Srhom in Hrvatom sorodni ter z njimi ne samo v državni skupnosti, ampak tudi v odnosih kulturne vzajemnosti, nismo pa tudi ne samo kakšen plemenski del nečesa samo v goli domisljiji obstoječega, ampak pravi narod, naj bo še tako majhen, ki hoče ohraniti sebe v svoji jezikovni, kulturni in pravni osebitosti v prid državne celote, ki more le na takem priznavanju po naravi danih in realnih dejstev uspevati v najpopolnejšem soglasju, ki nikomur ne dela nobenega nasilja, ampak vse upošteva kot enakopravne, narodno samosvoje celote. Ta naš protest je pomagal in zastopniki slovenskega ljudstva so z energičnim nastopom ustavili poizkus izvestnih faktorjev, ki nikakor ne morejo najti poti vun iz idejnega kroga JNS unitarizma in upravnega centralizma, da se tako dalekosežno vprašanje, kakor je izenačenje šolskih knjig in njihova monopolizacija reši brez pristanka ljudske volje, kakor se je ob nastopu diktature brez našega ljudstva in proti njemu rešil naš državni osnovni šolski zakon sam.

Kakšna načelna rešitev se sicer ni sklenila, pač pa se je preprečilo, da se ne bi realizacija teh važnih določb centralističnega šolskega zakona prenašala, zato da bi se vsaj v okviru obstoječega zakona, ki ga ni lahko predgugati, dokler se ne menjajo v smislu demokracije in demokratične samouprave centralistični temelji naše ustave sploh, mogle predgugati stvari, ki tako zelo zadevajo interese ljudstva, našega narodnega naraščanja in naše narodne kulture pa tudi našega slovenskega gospodarstva, ki bi po državni monopolizaciji knjig trpelo nemalo škodo. Ker je naše gospodarstvo v tem oziru dobilo podporo od vseh prizadetih krogov države, je bila vsaj monopolizacija postavljena na led, dočim se v načeloma še bolj važnem vprašanju unifikacije šolskih knjig dejansko ni ustvarilo ničesar drugega, kakor neko zatisej, dejansko pa se zdi, da centralistični duh v naši učni upravi nima resnega namena, da bi se ravnal po zahtevah in potrebah slovenskega naroda in po načelu njegove ravnopravnosti, ki je vsaj glede jezika tudi v čl. 3 sedaj veljavne ustave točno in jasno določena.

Sedanji naučni minister gospod Stošovič je v svojem ekspozeju v senatu o tem vprašanju govoril, ne da bi podal kakršnokoli izjavo, kako misli naučna uprava to vprašanje sedaj rešiti konkretno. Pač pa se more iz tega njegovega ekspozeja z veliko upravičenostjo sklepati, da naučni minister sedanjega, k demokraciji stremečega režima soglašja z ljudskim mnenjem glede monopolizacije knjig, ker minister vsaj implicitno priznava, da tega vprašanja ni mogoče rešiti meni nič tebi nič v smislu smernic bivšega diktatorskega režima, ker se je pač treba resno ozirati na interese naše tiskarske in grafične industrije ter izdajateljev knjig. Temu bi pristavili samo to, da bi državni trgovski monopol naučnih knjig v obstoječih tradicionalnih razmerah pri nas pomenil ob svoji brezkonkurenčnosti in ob znanih poslovnih metodah ter vidikih samo podražanje učnih knjig in poslabšanje njihove kvalitete v tehničnem oziru, dočim mora težnja biti ta, da se šolske knjige pocenijo, ne da bi trpela njihova zunanjsčina in uporabnost oziroma trpežnost. Enako važno pa je tudi to, da se ne bodo učne knjige menjale vsak petek in svetek, kakor se zdaj, ko se zdi, da se knjige pod videzom nekakšnih novih dognanj in metod ter nekakega izpopolnjevanja pa iz nekih misterioznih „nacionalnih“ motivov po komaj enoletni ali pa že po polletni rabi odpravijo in zamenjajo z drugimi iz vse drugačnih razlogov in interesov, nego so tisti, ki se navajajo, zakar morajo starši šolo plačevati tako drago tudi v tem pogledu, tako da pomenijo stroški za izsoljanje otrok za naše državljanke zelo obutno žrtev. Zato je treba le pozdravljati smisel in ton ekspozeja sedanjega gospoda naučnega ministra, v kolikor vzbuja upravičene nade, da se bo v oziru nesrečnega načrta monopolizacije ugodilo interesom ljudstva in zato tudi pravim interesom države.

Drugače pa je z zloglasnim konkurzom za izenačenje šolskih knjig, kakor ga je bil razpisal predhodnik sedanjega gospoda naučnega ministra, ki nam žalibog ni povedal, ali misli to zadevo izvesti tako, kakor je bila zamišljena pred njim, ali pa v smislu zahtev slovenskega ljudstva, ki so utemeljene tudi v centralistični ustavi, tako da jim je mogoče ugoditi, ne da bi se kršil kakršnokoli njen princip. V tem razpisu unifikacije šolskih knjig pa se izrečno govori o „slovenačnem narečju“, se predpisuje skupne slovnice za vse tri jugoslovanske jezike, se določajo knjige jezikovne zgodovine, ki predpostavljajo unitaristično jezikovno-kulturno hipotezo, ki ni znanstvena, ampak zloži-

Naša sporazuma z Bolgarijo in Italijo sta bila odobrena

Konferenca Male zveze je zavrnila klevete o neslogi O francoskem predlogu varnostne pogodbe komunike ne govori

Uradno poročilo

Belgrad, 2. aprila. AA. Komunike z zasedanja stalnega sveta Male zveze v Belgradu 1. in 2. aprila 1937:

Gg. Milan Stojadinović, predsednik ministrskega sveta in zunanji minister Jugoslavije; K. Krofta, zunanji minister Češkoslovaške; in V. Antonescu, zunanji minister Rumunije, člani stalnega sveta držav Male zveze, so se sestali v Belgradu 1. in 2. aprila pod predsedstvom dr. K. Krofte.

1. Trije ministri so podrobno izmenjali misli tako o splošnem položaju kakor o vprašanjih, ki se tičejo vseh treh držav Male zveze. Proučevanje dogodkov, ki so bodisi sami ali pa s svojimi reperkusijami vplivali na razvoj dogodkov zadnjih mesecev, dajejo trem ministrom poblastilo, da ugotove, da se je mednarodni položaj v neki meri popravil, kar upravičuje upanje, da je vzlic težkotam, ki jih je še treba prebroditi, najhujša doba že minila. Treba je zlasti na gospodarskem polju zabeležiti vidno zboljšanje. Ne puščajoč vnevar pri- držkov, formuliranih pri tej priložnosti, se sme reči, da vsebuje to zboljšanje pozitivne elemente zdravega in naravnega razvoja in pomeni važen činitelj splošne pomiritve, ki se dopolnjuje z ugodnimi razmerami na političnem polju.

Složni

2. Čeprav misli, da je dovoljeno v takšnih okoliščinah gledati v bodočnost z več vedrosti, stalni svet nikakor ne izgublja izpred oči problemov, ki še nadalje obstoje. Toda globoko je prepričan, da se morejo zadovoljivo urediti v tistem duhu sodelovanja, brez katerega je nemogoče priti do trajne ureditve mednarodnih odnosov.

3. Stalni svet Male zveze je sklenil strogo držati se sklepov, sprejetih na prejšnjih zasedanjih sveta glede na razne mednarodne probleme, ki so na dnevnem redu. Enotnost stališča treh zunanjih ministrov je bila popolna, tako glede splošnih načel mednarodne politike treh držav, kakor tudi glede modalitet njihove vzajemne akcije.

4. Stalni svet Male zveze ugotavlja, da se politika treh držav in njihovo medsebojno razmerje slej ko prej normalno razvijata in stalno v okviru načel, metod in ciljev, določenih s pak- tom o organizaciji Male zveze z dne 16. februarja 1933.

Zveza Narodov

5. Stalni svet Male zveze proglašja ponovno čvrsto privrženost vseh treh držav Zveze narodov in načelom, na katerih ta zveza temelji. Zveste tem načelom si bodo tri države tudi nadalje prizadevale, da pripomorejo k pomiritvi in zblizanju med vsemi evropskimi državami in bodo kakor zmerom delale za odstranitev sleherne vojne nevarnosti.

Pogodbe s sosedi

6. Tradicionalna politika treh držav Male zveze sloni na ideji mednarodnega sodelovanja, čigar osnova je njuno zvesto prijateljstvo, zapečaten z zavestnimi obveznostmi in organizacijskim pak- tom. Iskreno prijateljstvo, enakost stališ in interesov delajo iz Male zveze čvrsto skupnost. Zveze, ki združujejo tri države s prijateljskimi državami, posebno z državami Balkanske zveze in s Francijo, ki jim je dala zadnje čase nove dokaze svojega prijateljstva, določajo točno okvir, v katerem so tri države pripravljene razširiti in nadaljevati svoje politične in gospodarske zveze z drugimi državami, v prvi vrsti z vsemi svojimi so- sedami. Spravljivi duh, ki vodi Male zvezo že od njene ustanovitve, se pa ne sme smatrati za znamenje slabosti, kajti prav tako kakor v preteklosti ostane zmerom v svesti si svojih dolžnosti in moči, ki jo predstavlja, pripravljena braniti brez obotavljanja svoje koristi in svoje pravice.

politična, in so tudi v zgodovinski panogi za- mišljene (pa žal tudi že dejansko uvedene) knjige, ki srednješolski mladini predstavljajo kot dejstva teorije, ki jih razlaga o unitarizmu v svojih uvodnikih ljubljansko »Jutro«.

Mi nismo niti najmanj spremenili stališča, ki smo ga bili o tem vprašanju obrazložili od- ločno in jasno že dne 29. februarja 1936. Če bi se uveljavila taka unifikacija knjig za naš naraščaj, v katerih se slovenski jezik označuje kot »slovenački dialekt«, v katerih se naš narod ponižuje v plemu, kakor da ne bi imel svoje lastne in polne narodne individualnosti, in v katerih bi se izpodkopavali temelji svojstvene slovenske narodne kulture in pravne tradicije, bi to pomenilo rušenje tega, kar so nam celo centralistične ustave v smislu naše enakopravnosti priznale in priznavajo, ne glede na to, da bi se na ta način ustvarilo nepremostljivo nasprotje med tem kar bi se v imenu države učil naš naraščaj po državnih šolah, in med tem, kar slovenski narod v resnici je in hoče biti ter ostati v tej državi. Radi tega je nujno potrebno, da se tudi glede vprašanja poeno- tentia učnih knjig ustvari popolna jasnost brez vsakega dvomja tako, kakor to odgovarja de- mokratičnim načelom in težnjam sedanjega režima.

To in nič drugega je stališče vse slovenske narodne javnosti.

Organizacija varnosti

7. Organizacija sistema varnosti, je eden izmed najglavnejših problemov, ki se imajo urediti. Ta organizacija mora obsegati vsa področja Evrope, kjer se varnostno vprašanje zadaja. Svet ostane prepričan, da bi vsaka ureditev, ki ne bi vpoštevala odvisnosti med nacionalnostmi var- nostmi, samo pripomogla k pojavljanju novih tež- koč, kar bi bilo v škodo miru. Zato izrekajo države Male zveze iskreno željo, da bi uspela pogajanja, ki se vrše med velesilami za sklenitev nove locar-nske pogodbe, pogajanja, ki bodo, če se uspešno končajo, postavila zanesljive temelje miru v srednji in v vzhodni Evropi.

8. Stalni svet ugotavlja, da ostanejo tri države Male zveze nasprotne vsakemu ideolo- škemu mednarodnemu spopadu in od- klanjajo pristop k eni ali drugi izmed front, ki bi morda utegnile nastati. Izrekajo svoje prepričanje, da je treba notranje režime neodvisnih držav vz- jemno spoštovati.

Spanija

9. Na podlagi teh načel poudarjajo tri države Male zveze, da je bilo njihovo zadržanje nasproti

dogodkom na Španskem jasno in dosledno. Iz- vajajoč kar najstrikteje od prvega dneva spora ukrepe, ki jih je priporočil londonski odbor, bodo odločno sprejele vsako novo prizadevanje, ki mu bo cilj, da se kar najučinkovitejše izvajajo pravila o nevmešavanju in s tem omeji ta nevarni spor.

Jugoslovanski pakti

10. Stalni svet Male zveze je podrobno pro- učil razgovore, ki so bili zadnje mesece med člani Male zveze in drugimi državami. Ugotavlja, da so nekateri od teh razgovorov, bodisi gospodar- ski ali politični, že rodili pozitivne uspehe. V tem smislu se z zadovoljstvom sprejme na znanje spo- razum med Jugoslavijo in Bolgarijo ter Italijo, prepričan, da bo učinkovito pripomoglo k ureditvi miru. Ker je lojalno spoštovanje ob- veznosti eno izmed nespremenljivih načel, ki vodijo politiko vsake od treh držav, se samo po sebi ra- zume, da novi dogovori prav nič ne posegajo v ob- veznosti, ki družijo te tri države Male zveze.

11. Stalni svet Male zveze je sprejel na znanje uspehe zasedanja osmega in devetega zasedanja gospodarskega sveta, jih odobril in dal navodila za bodoče delovanje gospodarske Male zveze.

Zaključek konference

Belgrad, 2. aprila. m. Zunanji ministri držav Male zveze so dopoldne nadaljevali svoje delo in proučili predvsem vprašanja, ki se tičejo ureditve še visejih problemov v Podonavju. Konferenca se je pričela ob 11 dopoldne v kabinetu zunanjega mi- nistrstva in je trajala nekaj nad eno uro.

Ob pol 1 so se ministri odpeljali v Beli dvor na Dedinje, kjer so bili sprejeti v avdijenco pri Vis. knezu namestniku Pavlu. Ta avdijenca je trajala skoraj celo uro. Knez namestnik je obdržal vse tri zunanje ministre na kosilu, na katerega je bilo po- vabljeno tudi spremstvo. Kosila so se udeležili tudi zastopniki Balkanskega sporazuma. Popoldne sta dr. Krofta in Antonescu obiskala ostala kr. name- stnika dr. Stankoviča in dr. Peroviča. Ob 17.30 so se zunanji ministri sestali k zaključni seji, na kateri so redigirali komunike o sedanjem zasedanju za javnost.

Krofta časnikarjem

Zadnji sestanek treh zunanjih ministrov je tra- jal skoraj do 7 zvečer, ko so sprejele domače in tuje časnikarje, katere je najprej nagovoril sedanji predsednik stalnega sveta MZ dr. Krofta tako-le:

Gospodje! Preden vam bomo prečitali po obi- čajnu komunike, mi dovolite, da izvršim tradicional- no dolžnost, toda to pot posebno in prijetno in ugodno. Zahvaliti se moram g. predsedniku Stojadi- noviču in vsem našim prijateljem Jugoslovonom za ljubeznivi sprejem, za gostoljubnost in za pozor- nost, s katero so nas počastili za trajanja te konfe- rence. To storim v svojem osebnem imenu in kot predsednik stalnega sveta Male zveze, prepričan, da govorim iz srca nas vseh, ki smo tuji, pa se vendar čutimo kakor doma v tej lepi prestolici.

Zahvalim se tudi vam, poklicnim časnikarjem, ki ste spremljali zasedanje naše konference s to- likšno pozornostjo in s toliko dobre volje. Vi ste veliki tolmači med narodom in njegovimi voditelji in narobe. V vaši vlogi posredovalcev ni moči imeti boljših in prepričevalnejših prič kakor ste vi, da se ugotovi dejstvo, da se Mala zveza nikoli ne bo mo- gla predstaviti kot izraz političnih paktov, temveč da bo zmerom živa stvarnost. Kajti Mala zveza ni plod diplomatskih kombinacij, ne temelji samo na napisanih paktih, temveč je nastala nujno iz svojih prirodnih korenin, iz zgodovine, iz tradicije in sto- letnih stremiljenj treh narodov. Ne bi se moglo najti

boljše besede, da se izrazi ta resnica od lepih be- sed, ki jih je g. Tatarescu izrekel v svojem govoru v Prazi, ko je dejal, da Mala zveza ne pripada samo nam, ki živimo danes, temveč tudi vsem velikim mrtvim iz naše zgodovine, vsem mučenikom za svo- bodo treh naših narodov. Teh nekaj misli vam bo pomagalo, da boste bolje razumeli komunike, vi vam ga bom zdaj prečital.

Nato je dr. Krofta prebral uradno poročilo, ki je objavljen zgoraj.

Za njim sta govorila še Antonescu in dr. Milan Stojadinović.

Zvečer priredi ministrski predsednik dr. Stojadi- novič na čast zunanjima ministroma dr. Krofti in Antonescuju v Gardnem domu slavnostno večerjo, na kateri bodo izmenjane zdravice. Po večerji bo v Gardnem domu velik sprejem, nakar se bo rumun- ski zunanji minister Antonescu poslovil od svojih tovarišev in odpotoval v Bukarešto. Z njim bo od- potoval tudi skupina rumunskih časnikarjev, do- čim bo druga skupina ostala v Belgradu radi bliž- njega uradnega obiska dr. Beneša.

Francosko mnenje

Pariz, 2. aprila. c. Večerni listi objavljajo, da je bilo na konferenci držav Male zveze v Belgradu sprejetih večeraj več političnih sklepov, ki se lahko resimirajo takole:

1. Rumunija in CSR sta sprejeli na znanje po- godbo, ki je bila podpisana med Italijo in Ju- goslavijo. Obe vladi sta le izrazili željo, da bi vsaka članica MZ drugo članico o takih pogodbah po- prej bolj podrobno poučila.

2. Madjarski se prizna pravica do ena- kopravnosti v oboroževanju, vendar sa- mo pod pogojem, da da Madjarska varščine, ki so jih izdelali na belgrajski konferenci.

3. Mala zveza se zopet odločno zoperstavlja povratku Habsburžanov v Avstrijo.

4. Ni se ničesar govorilo o razširitvi obvez med državami Male zveze, ker se je sklenilo, da se bo o novem varnostnem sistemu govorilo tedaj, ko bosta Francija in Anglija povedali, kako mislita na- četi pogajanja za nov sistem varnosti.

Francoska ponudba o kolektivnem paktu med Francijo in Male zvezo je bila torej odklonjena.

Zarote v sovjetski vojski

Varšava, 2. aprila. Semkaj je dospela vest, da so v Rusiji zopet zasledili zaroto proti režimu, in sicer to pot v officerskih krogih.

Zarotniki so večinoma častniki leningrajske in kijevske posadke. Veliko so jih že aretirali, druge pa še iščejo. Zdi se, da je zaroto izdala neka znana ženska v Moskvi, ki je kot prijateljica ne- kega visokega sovjetskega funkcionarja, ki je bil padel pri Stalinu v nemilost, nekaj časa bila pre- ganjana od policije, dokler ni vstopila sama v njeno službo. S to žensko se je seznanil neki mlad častnik, ki ji je zaupal skrivnost zarote, katero je potem denunciral vodji GPU, Ježovu.

Preiskava je zasledila, da so v zaroto zaple- teni tudi častniki vojne mornarice na Baltiku in na Črnem morju, kar dokazuje, da je opozicija proti Stalinu močno razširjena ne samo v kopni armadi, ampak tudi v mornarici.

Vlada je hotela zaroto prikriti, pa ni bilo mo- goče. V Moskvi so se sestali na sejo vojni komisar Vorosilov, maršal Jegorov in poveljniki leningraj- skega ter kijevskega vojnega okrožja. Vorosilov in Jegorov sta napadla poveljnika leningrajskega voj- nega okrožja generala Horkaja, češ, da je vedel za zaroto, da pa ni pravočasno obvestil merodajnih krogov, kar pa je Horkaj odločno zanimal in zahtev- val, naj ga puste v preiskovalne zapore k častni- kom, da izve, kaj je na stvari. Tudi drugi generali

in častniki so se hudo pritoževali zoper tajno po- licijo, češ, da namenoma provocira zarote v armadi, da bi diskreditirala njeno vodstvo.

Zanimivo je tudi, da je vrhovni vojni svet rdeče armade ugotovil, da je 20% topniške muni- cije, ki jo izdeluje ruska industrija, neuporabne, ker projektili ne odgovarjajo kalibru topov. Tudi ruska vojna letala so uporabna samo po eni tretjini, ker so slabo in površno izdelana. Vojni komisar Voro- silov zahteva, naj se komisarja težke industrije Kaganoviča postavi zato pred sodišče. To pa ne bo lahko šlo, ker je znano, da je Kaganovič najboljši in najzanesljivejši prijatelj Stalina.

Varšava, 2. aprila. Na zadnji seji Kominterne v Moskvi je predsedstvo dalo 25 milijonov dolarjev na razpolago za komunistično propagando na Poljskem.

Rakovski zapri

Riga, 2. aprila. Po poročilih iz Moskve je bil aretiran Rakovski, bivši sovjetski poslanik v Lon- donu radi udeležbe na zaroti troekistov. Rakovski je bil minister v Londonu od 1. 1928—1925. Zadnja leta je zavzemal važno mesto v ministrstvu za zdravje.

Pogreb 4 žrtev Storžiča

V prisotnosti bana in ogromnih ljudskih množic

Tržič, 2. aprila.

Vojaki so se danes popoldne vrnili v dolino in so za pogrebom nosili venec SPD iz Ljubljane. Iz plazu so prišli tudi vsi reševalci, ki so bili mnenja, da je bilo vse narejeno, kar je bilo mogoče in je vsako nadaljnje delo brezuspešno.

Pogreb je bil danes mnogo večji od prvega. Zbral se je dobesedno ves Tržič, vsa okolica, prijatelji in znanci pokojnih ter mnogo športnikov in smučarjev.

Na pogreb je prišel tudi sam g. ban, ki je županu izročil tudi osebni dar 2000 dinarjev, ki bo med prvimi darovi na razpolago odboru za pomoč svojem ponesrečenim pod Storžičem.

Pogreb je vodil domači gospod župnik A. Vovk ob spremljevalcu 10 duhovnikov. Pogreba se je udeležil tudi bivši tržički kaplan g. Viktor Zakrajšek, ki je prišel iz Južne Srbije na pogreb svojega očeta in je z enako žalostjo spremljal svoje prijatelje na zadnji poti, katerim je bil skoro 5 let dober vzgojitelj. Udeležil se je pogreba v spremstvu tržičkega župana in g. bana tudi dekan Matija Skrbec, ki je bil nekdanji tržički župnik. Posebni reditelji so vzorno razvrstili sprevod, da je bilo mogoče vzdržati vzoren red v vrstah sprevoda in na pokopališču. Obširno pokopališče je bilo prepolno, na tolikšno množico in so mnogi ostali na bližnjem župnijskem vrtu. Turobno je odmevala molitev duhovnika in žalostno so padale med vzdih in jokom grude domače zemlje na krste, ki bodo po 4 in 4 na vsaki strani imele na sredi edinega moža in očeta Vinka Sarabona. Ko so

cerkveni pevec občutno odpeli pesem, je govoril g. župan Janez Majeršek:

„Lepi so bili vaši ideali“

Zopet smo spremili k večnemu počitku 4 žrtev strašne nesreče, ki je nas vse bridko zadel. Šest trupel je prišlo na ta naš tih kraj miru, toda kdaj bomo zaključili ta žalostni sprevod. Rešitev tega vprašanja je v rokah Vsemogočnega. Kličem k njemu: Oče, kaj smo zagrešili, da nas je Tvoja roka tako kruto udarila. Čujem odgovor: Moja pota niso vaša pota; tvoji sklepi niso vaši sklepi. Po tem odgovoru moramo pač udano odgovoriti: Zgodilo se božja volja! Le v tem moramo najti tolažbo in uteho.

Besede slovesa naj najprej tebi izrečem, dragi Vinko. Ti si edini mož med fanti. Zapuščas družino, ženo, ter tri osirotele otročiče. Vse tvoje življenje je bilo polno skrbi za štiri člane tvoje družine. Pokopali smo te med tvoje tovariše. Ti si bil kot oče med njimi, fantom si bil vzoren mož. Iz tvojih ust niso šli slabe besede in od tvojega značaja so imeli le dober zgled. Zato so se te poleg tvoje družine oklepali tudi mladi fantje, ki so hoteli biti enkrat možje, kot si bil ti. Užival si spoštovanje v vsej občini in so te tako mlada izvolila za občinskega odbornika.

In ti Jože, ki si užival sloves najboljšega smučarja in izvrstnega godbenika, ležiš tukaj mrtev. In ti Kristijan si legel v grob za svojo sestro, katero smo prinesli na to božjo njivo šele pred nekaj meseci. Ti mladi dragi Bertek, ki si komaj vstopil v življenje, si bil edina opora materi, pa te je neusmiljeno zadel mrzla snežna lavina.

Lepi so bili vaši ideali, ljubili ste naravo, ogibali ste se gostiln in alkohola, hoteli ste proč od slabe družine ter ste v prostem času vneto gojili šport. Polna navdušenja je bila vaša zadnja pot na Storžič, kamor tako radi hodimo mi Tržičani. A danes leže pod mrzlim snegom še tri trupla vaših tovarišev. Najlepše je morje v zahajajočem soncu, a strašno je, kadar zahrumi v divjem viharju. Krasne so naše planine, a na velikonočni ponedeljek so bile za nas strašne. Prosile dragi fantje pri dobrem Bogu, da nas v bodoče sličnih nesreč obvaruje. Mi pa vam obljubimo, da bomo za vas molili. Uživate božji mir v nebeskih višavah, ki vam ga nihče vzeti ne more.

Za njim se je poslovil od pokojnikov še dr. Pretnar, ljubljanski predsednik SPD, nato so se govorili g. Smitek, Stanko v imenu prosvetnega društva Sv. Jožefa, Pavlin Ivan v imenu tovarniških fantov, Schwicker v imenu športnega kluba Tržič in Avgust Primožič, v imenu rešenih tovarišev.

50 vencev na grobovih

Vencev je bilo čez 50, mnogi prijatelji pa so sklenili, da bodo svojo naklonjenost pokazali z darovi za družine ponesrečenec in za skupen spomenik, ki bo kmalu krasil ta veliki grob.

Sklenjenih glav so odhiteli številni pogrebi v miraku domov, saj ni še opravljena zadnja pot vseh žrtev.

Žalna seja Prosvetnega društva čigar člani so bili ponesrečeni

Prosvetno društvo sv. Jožefa je imelo danes žalno sejo: pokojni so bili namreč vsi člani tega društva. Sožalje je poslala tudi Prosvetna zveza iz Ljubljane, od Prosvetnega društva iz Kranja in iz Smartnega pri Kranju pa je bila pri pogrebu zastavami številno udeležena deputacija.

nočnih praznikov in to ne le v javnosti, ampak tudi v zasebnih stanovanjih. Vsak prestopok, tako je zagrozila madridska vlada, bo strogo kaznovan. Kajti prazniki veselja se ne smejo obhajati, ko pred mestom grme topovi, tako se je glasila uradna utemeljitev prepovedi.

Resnični nagibi za prepoved pa leže v protiverskem razpoloženju španskih anarhistov in komunistov. Obe stranki, ki se sicer med seboj razlikujeta, sta edini v rušenju cerkva in v tem, da podtrži božjih hiš, početa in ne dovolita znova vpostaviti. Organ anarhistov »Solidaridad Obrera« piše: Ostal jim ni noben oltar in noben okras za praznovanje. Ostalo je le malo vernikov. Kako naj potem zahtevajo povratek k bogočastju. Tega ne bo več. Glavni tajnik komunistične stranke Jožef Díaz je na kongresu komunistične stranke v Valenciji izjavil: V pokrajinah, kjer smo mi gospodarili, ni več lastnikov, ni pa tudi nič več cerkva. To je pridobitev, ki nam bo ostala.

K uredbi o kmetijskih dolgovih

Izdaja bonov za izplačilo kmetijskih dolgov

Belgrad, 2. aprila. AA. Na podlagi odst. 5. čl. 18 uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov in sporazumno s finančnim ministrom je trgovinski minister izdal pravilnik o izdajanju in porabi bonov za izplačilo kmetijskih dolgov pri Privilegirani agrarni banki. Te bone izdaja PAB v smislu čl. 18 uredbe. Izdani bodo v 14 serijah, plačilnih v 14 letih vsakega 31. dec. počenši z 31. dec. t. l. do vstega 31. dec. 1950. Vsaka serija bo imela počenši s 31. t. l. toliko števk, kolikor bonov bo izdanih v vsaki seriji. Boni bodo zastareli v 3 letih po dospelosti v plačilo v gotovini. Z boni lahko izplačajo dolžne anuitete v celoti ali delno kmetje, ki so dolžni PAB-a na osnovi čl. 8 odst. 1 uredbe. Neveljavni je dogovor o odstopu bonov kmetom dolžnikom iz čl. 8 odst. 1 uredbe po ceni, ki presega minimalno vrednost, obračunano na hrbitu bona.

Vsak bon se glasi na znesek ene anuitete ali na del anuitete. Znesek bona se z roko izpiše v številkah in črkah.

Vsi boni bodo pri izdaji odstranjeni s svoje jukste, zato roba ni treba izravnavati, ker se bo pri njihovem izterjanju izvršilo izravnavanje z juksto in se bodo boni, katerih rob se ne ujema z juksto, smatrali za nepravilne.

Boni se lahko bilansirajo po tisti vrednosti, po kateri jih sprejema PAB od kmetov svojih dolžnikov na podlagi čl. 8 odst. 1 uredbe.

Privilegirana agrarna banka bo sprejemala bone od kmetov, svojih dolžnikov, na osnovi čl. 8 odst. 1 uredbe na račun vračila anuitete v celoti ali delno do vstega 1. novembra 1947. In obračunala vsak dinar nominalnega zneska bona iz serije 1 do 14 in po anuitetnih rokih po določeni vrednosti. Če se bon glasi na večji znesek od anuitete, ki jo kmet plača s tem bonom, bo PAB obračunal razliko na račun prihodnje anuitete, če pa te ni, bo izdala predložilcu nov bon iste serije na znesek v višini razlike. Če predloženi bon ne zadostuje za izplačilo ene ali več anuitet, bo razliko izterjal PAB v gotovini. Ustanove lahko zahtevajo, da se jih izdajo boni za eno ali več anuitet na podlagi čl. 14 odstavka 1 uredbe.

Izdani boni se na željo predložiteljev lahko zamenjajo z drugimi boni večjimi ali manjšimi istega dospelostnega roka kakor predloženi boni, vendar

proteste iz hrvatskega in slovenskega dela države. Pa tudi to je zanimivo, da je eden glavnih faktorjev tega društva g. Grol, ki se sicer, kakor g. dr. Kramer, izjavlja za politično »decentralizacijo« in »enakopravnost« Hrvatom, Srbom in Slovincem. Kakor vidimo, so metode takozvanega integralnega jugoslovenstva še vedno žive in to celo v organizacijah, ki hočejo biti kulturne.

Razgovori opozicije

1. aprila so se sestali v stanovanju g. Ljube Davidovića Joca Jovanović, Miša Trifunović, Davidović sam, kot gostje pa dr. Boža Marković, Milan Grol in Božidar Vlačić. Razgovarjali so se o tem, kako bi bilo nujno potrebno, da se združijo vsi demokratski elementi v državi pod okriljem Seljaško-demokratske koalicije. O tem so se že toliko razgovarjali, da je sedaj zadnji čas, da v resnici nekaj naredimo. Predvsem se je treba tudi jasno sporazumeti o hrvatskem vprašanju. Istočasno so zborovali tudi vodje zemljoradniške stranke in govorili v istem smislu. Ali bo kaj kruha iz te moke, ki se že leta in leta mesi, ostane slej ko prej precej veliko vprašanje.

Prof. Josip Osana ravnatelj II. drž. gimnazije

Belgrad, 2. aprila. m. Postavljen je Jos. Osana, profesor klasične gimnazije v Ljubljani, za ravnatelja II. državne realne gimnazije v Ljubljani.

Osebnosti

Belgrad, 2. aprila. m. Postavljen je za namestnika starešine oddelka vrhovnega državnega tožilstva pri Stolu sedmorice, oddelek B, v Zagreb v III.-I dr. Anton Stuhec, upokojeni sodnik apelacijskega sodišča v Ljubljani. — Za sodnika apelacijskega sodišča IV-I je imenovan Slavko Verbič, sodnik okrožnega sodišča iste položajne skupine v Ljubljani.

Josip Turk umrl

Ob četrni na 9 zvečer dne 2. t. m. je po daljši bolezni umrl na svojem domu na Vidovdanski cesti v Ljubljani gospod Josip Turk, bivši starešina Jugoslovanske gasilske zveze, bivši gerent ljubljanske mestne občine in znan delavec na našem javnem polju. Delavnemu možu, ki je užival splošni ugled, sveti večna luč, o njegovem življenju pa spregovorimo več jutri. Njegovi rodbini naše iskreno sožalje! Pogreb bo v nedeljo ob 3. pop.

Drž. mlekarška šola v Škofji Loki

Belgrad, 2. aprila. AA. Kmetijsko ministertvo je zaradi zboljšanja mlekarstva izdalo odlok o ustanovitvi zavoda za zboljšanje mlekarstva v Škofji Loki. Delovanje tega zavoda bo predpisal kmetijski minister.

Romunska senzacija

Maniu se vrača

Bukarešta, 2. aprila, c. Danes se je v romunski notranji politiki zgodil važen preobrat. Ljudska kmečka stranka ima v nedeljo kongres. Danes pa je tik pred kongresom dosedajni predsednik stranke Mihelake odstopil in ponudil predsedstvo bivšemu dolgoletnemu voditelju kmečke stranke Juliju Maniu. To bi se naj izvršilo zato, da se stranka zopet lahko postavi v prvo vrsto za obrambo romunskega parlamentarizma in da se Romunija vrne na tradicionalna pota v svoji zunanji politiki. Julij Maniu bo najbrž prevzel predsedstvo stranke in povedel stranko nazaj iz zakulisnih borb in taktike na pot načelne politike.

Roosevelt predlaga razorožitveno konferenco

Newyork, 2. aprila, b. Potrjuje se vest iz Be- le hiše, da je Roosevelt poslal glavnim evropskim veleposlancem apel, naj ustavijo oboroževalno tekmo- vanje. Predsednik Roosevelt bo predlagal, da se letos skliče nova razorožitvena konferenca v Koda- junu, na kateri naj bi sodelovale vse velesile. Apel bo Roosevelt razposlal 6. aprila, na obiet- nico proglašitve ameriške neodvisnosti.

Trenja v Avstriji

Dunaj, 2. aprila. c. Policija je v Freistadtu v Nižji Avstriji odkrila več hillerjevskih mladinskih organizacij, ki so delovale v okviru znanega Schul- vereina. Policija je voditelje mladinskih organi- zacij zaprla, proti društvom pa je uvedla preiskavo.

L. 1938 bo Italija imela 7.238 letalskih častnikov

Rim, 2. aprila. Vlada je izdala nov zakon, ki se nanaša na organizacijo letalstva. Reforma pred- videva veliko pomnožitev sedanjih edinic, kar naj se izvede do 1. 1941. Poleg starih novih poveljstev na celini in na otokih se ustanovi tudi letalsko po- veljstvo v Egejskem morju, v Libiji in Abesiniji. Število skupin zračne armade bo po novi reformi znašalo 93. Pri tem niso vštete zračne sile v Abesiniji. Število pilotov častnikov se od 1757 po no- vem zakonu zvišuje na 4283 ter 1183 častnikov za vezbo moštva. Število častnikov inženjerjev se pri letalstvu od 300 poviša na 868. Nadzorovalnih čast- nikov bo po novi uredbi 621, sedaj 318. Število zdravnikov-letalcev bo zvišano na 263. Po novi uredbi bo skupno število častnikov v mirnem stan- ju pri letalstvu 1. 1938 znašalo 7238 in 12.647 pod- častnikov.

Pol milijonska stavka

Newyork, 2. aprila. AA. (DNB) Glede na ru- darsko stavko se je izvedelo, da so danes opustili delo v več sto rudnikih v zvezni državi Pensilvaniji zahodno do Washingtona in južno do Alabame. In- dustrija premoga, ki je leta 1935 dala premoga za svojih 700 milijonov dolarjev, se zanaša na Roose- veltovo posredovanje. Rudarsko stavko je proglasil po nalogu g. Louisa predsednik združenih rudar- skih sindikatov. Rudarji zahtevajo zvišanje mezl s 5 in pol na 6 dolarjev na dan s 35 urnim ted- nikom.

V stavki je vsega skupaj 462.000 rudarjev.

Drobne vesti

Sofija, 2. aprila. m. Tukajšnji politični krogi izjavljajo, da bo predsednik vlade in zunanji mi- nister Georgi Kiosevanov v najkrajšem času re- konstruiral svojo vlado. Kiosevanov namerava se- staviti strogo nevtralno vlado, ki naj bi izvršila tudi parlamentarne volitve, toda brez sodelovanja bivših političnih strank.

Francoski vojni minister Daladier prispe 23. t. m. v Manchester.

Davi ob 8 je prišlo pri Croydonu v Angliji do trenja dveh osebnih električnih vlakov, ki sta vozila s polno silo. Izpod razvalin so doslej po- tegnili 6 mrtvih, 6 nevarno ranjenih pa so takoj prepeljali v bolnišnico, kjer se borijo za smrtjo. Poleg njih je še veliko število lažje in težje ranje- nih.

Veliki poljski pisatelj Szimansky je umrl v Laussani v 54 letu starosti. L. 1927 je bil rektor varšavskega konservatorija.

Vojvoda windsorski je prišel v St. Wolfgang v Avstriji, kjer so ga pozdravili zastopniki oblasti. Nastanil se je v vili, ki jo je kupil.

Umrl je star 85 let baron Julij Vlasicz, ki je bil poslednji predsednik nekdanjega velikaškega (magnatnega) doma parlamenta, ki so ga po vojni ukinili.

Vodja rajha Adolf Hitler je imenoval dose- danjega namestnika državnega tajnika v zunanjem ministertvu dr. Dieckhoffa za nemškega poslanika v Washingtonu.

Kitajski listi se obirajo bavijo z velikim šte- vilom smrtnih obdobjev v Mandžuriji. Listi nagla- šajo, da večino obsojencev usmrte.

Po španskih bojiščih

Uspešna ofenziva nacionalistov na severu

Sigüenza, 2. aprila, c. Nacionalistične čete so danes odbile hud napad republikancev. Republi- kanske čete so se po tem boju morale severno od Guadalajare celo umakniti za 5 km. Danes so se hitro umaknili republikanski oddelki tudi na Ta- juni.

Burgos, 2. aprila, c. Nacionalistična ofenziva na baskijski fronti je imela popoln uspeh. Kljub slabemu vremenu so nacionalisti pregnali rdečo populnoma iz pokrajine Alave. Nacionalistični od- delki so zasedli pogorje Gorda, od kod imajo sedaj v oblasti vse ceste v pokrajini Litoriji.

Vittoria, 2. aprila, AA. (Havas.) Nacionalisti nadaljujejo prodiranje, ki so ga začeli v sredo na baskijski fronti. Kolone, ki so krenile iz Ville Reala in katerih prodiranje se je zdelo glede na teren, da jih bo pripeljalo naravnost do Duranga, so izvršile gibanje na levem križu in napadle najbolj utrjeno postojanko vsega odseka, to je go- ro Gore, 1600 m visoko. Po istočasnem obstrelje- vanju topništva in letalstva so pehotne enote, razdeljene v štiri manjše kolone, prodrle do vrha, ki obvlada vso okolico. Predor, dosežen v teku včerajšnjega dne, se je izvršil v gorski pokrajini, ki je bila zaradi neprestanega deževja posebno neprijazna. Sovražnik ni pričakoval napada na to točko. V zračni črti so nacionalisti le še 13 km od mesta Duranga. Vse obrambne postojanke mesta so uničile bombe iz nacionalističnih letal.

Avilla, 2. aprila, AA. Posebni Havasov dopis- nik poroča, da se je nacionalistična ofenziva na severu pripravljala v največji tajnosti. Nationali- stični topovi so začeli obdelovati republikanske järke ob 3. uri zjutraj. Topovi so streljali do 10. ure. Tedaj pa se je pojavilo zelo mnogo zrač- nih eskadre, ki so zasipale z bombami republi- kanske järke. Takoj nato je nacionalistična peho- ta prešla v napad in hitro zlomila zadnji odpor republikanskih oddelkov. Tej ofenzivi je poveljeval osebno general Molla.

Valadolid, 2. aprila, b. Največjo pozornost po- svečajo obe vojskujoci stranki baskiskim bojišču, kjer so nacionalisti prešli v napad in prebili rdečo črto. Ta fronta je bila v zadnjem času, ko je trajalo zatiseje na severu, zgrajena s pomočjo ruskih vojnih strokovnjakov v neke vrste trdnjavijski pas. Baski- ška oblast in mesta Gijon, Santander in Bilbao bi po načrtu rdečih morala ostati kot trajna nevarnost za nacionaliste na severu. Z močnih trdnjavijskih pa- sov so hoteli rdeči stalno vpadati v hrbet naciona- listom pred Madridom, pozneje pa v Kataloniji, če bi nacionalisti napredovali. General Franco je se- daj sklenil, na to bojišče, ki je bilo vedno glavna ovira in mnogokrat tudi glavni vzrok za neuspehe pred Madridom, odstrani približno tako, kakor je odstranil general Quipeo de Llano nevarnost rde- čega vdora iz Malage. Po močnem topniškem ognju, ki je popolnoma uničil prednje strelske järke vlad- nih čet, so prešli nacionalisti v energičen napad ter pregnali miličnike z ročnimi granatami in noži iz prvih zobe utrjenih postojank.

Na bojišču pri Guadalajari ni nobenih spre- memb. Rdeči ne morejo nikamor naprej, ker jim mudijo nacionalisti energičen odpor, ki se zna v kratkem epremeniti v protiofenzivo.

Tudi pri Pozoblanu, kjer so rdeči prebili na- cionalistično bojno črto, je njihovo napredovanje ustavljeno. Kljub temu pa obstaja še vedno nevar- nost, ker rdeči izkoriščajo slabo točko belih, da bi zmanjšali pritisk na baskiskem bojišču. Naciona- listi so bili prisiljeni, umakniti se z nekaterih iz-

Domači odmevi

Prokletstvo centralizma

Zopet se peča naša javnost z zadevo, kakršnih je bilo v naši državi že sto in sto. V Belgradu so namreč ustanovili Društvo književnikov, izvolili odbor, sestavili in odobrili pravila ter si na čelo postavili predsednika, in sicer g. Milana Grola. Pravila pravijo, da to društvo predstavlja srbske, hrvatske in slovenske književnike, sploh vse kulturne delavce države. Interesantno pa je pri tej stvari, da hrvatski in slovenski književniki sploh niso bili nič vprašani in da so za konstitucijo tega društva izvedeli šele, ko je bilo že ustanovljeno. Šele sedaj, ko so jih po pravici napadli, pravijo ti gospodje, ki so po veliki večini vsi doma v Belgradu, da bodo stopili v bližji kontakt z Zagrebom in Ljubljano in da bi se mogla eventualno izpremeniti ali dopolniti tudi pravila, na kar pa ni veliko upati, ker so si ti gospodje že zagisurali veliko večino, tako da bodo hrvatski in slovenski književniki imeli kaj malo besedo, ako jih bo sploh volja stopiti v tako društvo. Gospodje so seveda tudi določili, da mora biti središče društva v Belgradu in centralna upra- va, o pokrajinskih upravah pa se bodo že še do- menili, na kar so se spomnili sedaj, ko so dobili

Dunajska vremenska napoved: milejše vre- me, na zahodu povečanje oblačnosti, na vzhodu najbrž prehodno nagla razjasnitev

Zagrebska vremenska napoved: Spremenljivo.

Skupne banovinske trošarine

»Službene novine« priobčujo dne 1. aprila v svoji 73. številki finančni zakon za 1937—1938, ki prinaša številne novosti zlasti v naši davčni zakonodaji. Danes je že drugi dan, ko so v veljavi različni predpisi, kar je povzročilo nemalo zabijanja v uradovanju. Pomisliti je treba, da prihajajo uradni teksti k nam en dan kasneje kot so objavljeni v Belgradu. Ker je bil proračun obremenjen z finančnim zakonom pravočasno sprejet, bi bilo ravnotako dobro, da bi bil objavljen saj en dan prej, da bi ga lahko po vsej državi prešli že zadnjega ali prvega, da bi se mogli po njem ravnati i interesenti i uradi.

Na tvorniško obutev in obleke

Poleg samega finančnega zakona (brez račun-skega dela proračuna) je objavljen tudi prečiščen tekst uredbe o banovinskih trošarinah, ki vsebuje vse predmete, podvržene tej trošarini na podlagi uredb od 1. aprila 1935 in fin. zakona za 1936-37. Nadalje prinašajo »Službene novine« tudi prečiščeno izdajo pravilnika o načinu plačila skupnih banovinskih trošarin.

Ta pravilnik je velike važnosti za izvajanje uredbe, ker tolmači razne odredbe uredbe. Tako pravi pravilnik, kaj se razume pod »tvorniška fina obutev« : obutev iz usnja ševro, broniranega usnja, posrebljenega, pozlačenega in lakiranega kakor tudi iz kačjega, krokodilskega, jelenovega, antilopinega in podobnega usnja kakor tudi obutev iz svile, atlasa, žameta in brokata. Obutev iz kombinirane usnja plača trošarino kot obutev iz finega usnja, če je v gornjem delu obutev nad 50% finega usnja. Ravnotako plača obutev, kombinirana iz usnja in drugega materiala (platna, gume itd.) trošarino za ono vrsto blaga, katere material v gornjem delu obutev prekaša 50%. Tvorniška obleka pa je ona, ki se izdeluje v obratih, ki se po smatrajo po čl. 32 obrtnega zakona za industrijske in to za take, ki izdelujejo, predelujejo, dodelujejo in obdelujejo proizvode v delavnicah ali na stalnem kraju s porabo delitve dela in zaposlujejo večje število delavcev in delo redno izvršujejo s porabo motorne sile in proizvode izdelujejo za zaloge ali po naročilu v večjem obsegu. V primeri dvoma, če gre v posameznem podjetju za tvorniški način dela, odločuje minister trgovine in industrije, odn. ban.

Trošarine se v državi plačujejo v tovarnah ob priliki izvoza iz tovarne ali pri dajanju v promet. Tvornice, ki proizvajajo take predmete, morajo po zaključku dnevnega prometa ugotoviti po svojih knjigah količine iz tovarne iznesenih predmetov in predložiti finančnemu organu, ki je dodeljen tvornici odn. pristojnemu oddelku finančne kontrole, posebno detaljirano prijavo, ki mora vsebovati vse potrebne podatke. K tej prijavi mora predložiti odrezek položnice ček, računa Drž. hip. banke kot dokaz, da so trošarino plačale, priložiti morajo pa tudi vse račune, ki se pošiljajo adresatu z blagom. Ko fin. kontrola to preveri, potrdi na računih, da je trošarina plačana in račune takoj vrne tvornici, podatke iz prijave pa vnosi v posebne knjige. Ravnotako mora dati svoj pečat na odrezek pošne položnice, katerega potem vrne tvornici. Kontrolna knjiga se zaključuje vsak mesec in pošlje pristojnemu fin. ravn. radi cenzure. Minister finane more na predlog bana staviti posamezne tovarne pod stalno kontrolo. To izvršujejo organi fin. kontrole, more pa se odrediti v večjih tvornicah tudi organ banske uprave. Za stalno kontrolo veljajo ista določila kot za drž. trošarine.

Banske uprave bodo sporočile fin. ravnateljstvu v 15 dneh, katere obrate je smatrali za tvorniška podjetja po čl. 32 obrtnega zakona.

Tudi v bodoče morajo splošne upravne oblasti sporočiti v 15 dneh o vsakem dovoljenju za novo industrijsko podjetje, ki izdeluje obutev in obleko.

Večji učinek

Nova biološka raziskovanja so dognala, da razni glivicam slični organizmi povzročajo srbež, tvorbo prhljaja in izpadanja las. To dejstvo se je takoj praktično uporabil pri Trylisinu, **KER TRYLISIN VEDNO VZPOREDNO KORAKA Z VEDO.** Trylisinu je sedaj dodana posebna substanca, ki osvobodi teme in lase teh škodljivcev, ki stalno ogrožajo Vaše lase. Trylisin je vsled tega še učinkovitejši in popolnejše biološko sredstvo, ki hrani, krepi in vzdržuje Vaše lase zdrave, odstranja prhljaj in preprečuje izpadanje las.

Kulturni obzornik

Bohinec-Savnik: Zemljepis

To je zemljepis za III. razred srednjih in njih sorodnih šol. Cena vezani knjigi je 36 dinarjev. V Ljubljani 1936. Založila Banovinska založba šolskih knjig in učil.

S pričujočim Zemljepisom smo dobili knjigo, ki so jo strokovni učitelji in učeča se mladina pogrešali že vsa leta, odkar je novi učni red v rabi. Dosedanji učbenik je bil namreč sestavljen še na podlagi starega učnega reda in prirejen za drugi gimnazijski razred; zato ni ustrezal ne novemu učnemu redu ne dejanskim političnim razmeram. In tako so imeli s knjigo težavo založba, ki je morala ponovno prositi za ministrsko odobritev, učitelji, ki so sproti morali nove stvari dostavljati in stare napake popravljati, še največ pa učenci, ki so se posebno občutili pomanjkljivosti zastarele šolske knjige. Vsem tem nedostatom sta zdaj odpomogla dr. Bohinec in dr. Savnik z zgoraj navedenim učbenikom.

V metodiki zemljepisnega pouka je bila in je deloma še ena usodnih napak ta, da se je podajala zemljepisna snov s stališča odraslega človeka. Če primerjamo naše dosedanje učbenike s tozadevnimi znanstvenimi spisi in razpravami, vidimo, da so avtorji sestavljali šolske knjige navadno tako, da so enostavno krajšali ali dobesedno prepisovali predpisano zemljepisno snov iz znanstvenih del in leksikonov. Večina starejših šolskih Zemljepiso se razlikuje od znanstvenih zemljepisnih publikacij za odrasle samo kvantitativno, po obsegu, slog in oblika podajanja zemljepisnih resnic in pojmov pa je navadno ista, sicer logična in sistematična, toda auhoparna in utrudujoča zlasti za dijake v nižjih razredih. Prerado se je prezelo dejstvo, da je vprašanje nazornosti in temeljitosti eno najbolj važnih v metodiki pouka. Vsa učna snov, ki je zajeta iz

Rotacijski papir

Čl. 7 pravilnika določa, da se more nesatiriran papir v teži zaključno do 6 gramov za kvadr. meter, ki se porablja za tisk na rotacijskih strojih listov in časopisov do določenega kontingenta uvoziti, odn. izdajati iz tovarne brez plačila skupne ban. trošarine.

Podjetje ali oseba, ki se želi okoristiti s to ugodnostjo, bo predložila taksirano prošnjo minist-rstvu financ — proračunskemu oddelku radi ugo-tovitve letnega kontingenta. V prošnji bo navedlo vse potrebne podatke, iz katerih bi se mogla ugo-toviti višina letnega kontingenta kakor tudi po-datke o tem, odkod bo tak papir nabavljalo. Proš-nji se prilaga samo potrdilo, da prošilec ni bil kaznovan za prestopok po trošarinskem zakonu kakor tudi potrdilo združenja lastnikov listov, ki bo potrdilo, da je prošilec za tisk listov in časopisov na rotacijskih strojih potrebna zaprosena ko-ličina tega papirja.

Postopek pri uvozu rotac. papirja

Ugotavljanje letnega kontingenta bo vršila posebna komisija, katero odreja finančno minist-rstvo. Ta komisija je sestavljena iz predstavnikov finančnega in trgovskega ministristva in Zdrže-nja lastnikov listov. Na podlagi komisijskega po-ročila bo izdalo finančno ministristvo odloke o ugo-tovljenem letnem kontingentu. Pri vsakem uvozu breztrošarinskega papirja bo stranka predložila ca-rinarnici originalni odlok in po 1 prepis odloka o prostem kontingentu. Carinarica bo, ko iz origi-nalnega odloka ugotovi, da odobreni kontingent še ni izrpan, dovolila uvoz papirja brez plačila skup-ne banske trošarine, na zadnji strani originalnega odloka pa bo vedno zabeležila, kdaj in katero ko-ličino je omenjeni brez plačila skupne banske trošarine uvozil in potem vrnila originalni odlok stranki. Če se papir izvažal iz domačih tvornic papirja, se originalni odlok in 1 prepis dostavlja oddelku finančne kontrole, pristojnem za nadzor-stvo nad tovarno. Oddelek bo, ko ugotovi iz odloka, da odobreni kontingent še ni izrpan dovoliti iznos papirja iz tovarne brez plačila skupne banske trošarine, na zadnji strani originalnega odloka pa mora potrditi, katera količina je bila nabavljena in odlok vrniti stranki.

Podjetja ali osebe, ki so dobila dovoljenje za porabo gotove količine breztroš. papirja, morajo o potrošnji voditi posebne knjige in morajo do-voliti kontrolnim organom pregled svojih poslovnih prostorov. Od tega se izjemajo ona tiskarsko-izda-jateljska podjetja, ki delajo izključno posel izdelave in izdajanja dnevnih listov.

Čl. 8 določa navodila za porabo breztrošarinske sode, čl. 9 pa za vinski kis.

Nova so določila o poostreni kontroli na pla-čilom skupne banske trošarine.

Olajšave za plačila

Čl. 23 pravi, da se morajo popisati vse zaloge predmetov, za katere je bila uvedena, odn. povišana skupna banska trošarina. V tretjem odstavku tega člena je dana olajšava onim, ki za svoje za-loge ne morejo takoj plačati novih trošarin. Ta odstavek pravi: Na prošnjo interesentov more pri-stojno finančno ravnateljstvo izjemno odobriti od-log, odn. obročno plačilo skupne banske trošarine na dobljene zaloge. Ta odlog, odn. obročno plačilo ne sme biti daljše kot 6 mesecev. Po tem roku more po povoljenju mnenju pristojne zbornice dovoliti finančno ministristvo ta rok podaljšati do 12 me-secev.

Olajšave za zaloge staromodnih čevljev in oblek

Za ono tvorniško obutev in tvorniške obleke, ki so prišle iz mode, katere se dobe pri popisu kot zaloga pri prodajalcih na drobno in debelo, se iz-jemoma plača banska trošarina po prvi nižji stop-nji. To pomeni, če je bilo treba plačati za obutev 12 din za par, se plača samo 5, če je bilo treba plačati 5, se plača 3, če je bilo treba plačati 3, se plača 1 dinar. Istotako pomeni to, če je bilo treba za obleko plačati 20 din, se plača 10, če je bilo treba plačati 10, se plača 5 dinarjev. To se ne nanaša na predmet, za katere bi se morala plačati trošarina po najnižji stopnji. Okolnost, dali so od-nosni predmeti izšli iz mode, bo ugotovil pri po-pisu blaga i organ fin. kontrole z entm predstavi-nikom trgovske zbornice ali predstavnikom indus-trijske zbornice in z enim predstavnikom obrtne zbornice. Oddelek finančne kontrole bo pravočasno zahteval od omenjenih združenj, da odredijo svoje predstavnike. Banska trošarina, ki odpade na take zaloge, se more obročno plačati v teku enega leta.

Italijanski valutni položaj

Minula je doba sankcij in več podatkov se ob-javlja o gospodarskem položaju Italije. Tako je bila dne 31. marca v Rimu glavna skupščina delničarjev enišijske banke Banca d'Italia. Banca d'Italia je lani popolnoma prešla v roke hranilnice in javnih bank v Italiji v zvezi z znano kreditno reformo marca lanskega leta. Na skupščini delničarjev je dal guverner banke g. Azzolini nekatere zanimive statistike, iz katerih posnemamo:

Italijanska trgovinska bilanca za 1936 se je zaključila z deficitom 2.1 milijarde, dočim je za leto 1935 znašal deficit 3.2 milijarde. Uvoz se je zmanjšal od 1935 na 1936 od 7.7 na 5.8 milijarde lir, izvoz pa od 4.5 na 3.8 milijarde lir, torej uvoz v znatno večji meri.

V prvih dveh mesecih t. l. je znašal uvoz v Italijo 1.791 (1935 1.096), izvoz iz Italije pa 893 (378) milij. lir. Deficit trgovinske bilance je torej narastel od 605 na 695 milij. lir. Posebno znatno se je v primeri z lanskim letom povečal uvoz žita: od 59.627 na 316.162 ton.

Obtok bankoveev in kritje je bilo naslednje (v milij. lir):

	31. 12. 1935	20. 4. 1936	31. 12. 1936	20. 3. 1937
obtok bankovcev	15.457	14.490	16.525	15.871
zlato in devize	3.395	—	4.022	—

Od skupnega obtoka bankoveev je odpadlo na Vzhodno Afriko na koncu leta 1936 1.480 milij. lir. Podlaga pa se razdeli naslednje: zlato 3.958.8 (3.027.2) in devize 62.8 (367.4) milij. lir. Toda upo-števat je treba, da je bila izvedena valorizacija zlatega zaklada banke dne 5. oktobra. Ta valori-zacija je bila izvedena na podlagi zmanjšanja zlate vrednosti lire za 41%, torej za 2 petini. Če upošte-vamo ta odstotek in primerjamo podatke za 1935 in 1936, potem izhaja, da je leta 1935 na koncu znašal zlati zaklad Italije brez deviz približno 23.900 kg, na koncu 1936 pa 18.600 kg in se je torej vključil povišani imenski vrednosti de facto ponovno zmanjšal.

Čisti dobiček banke znaša 71.2 (100.86) milij. lir pri glavnici 300 milij.

Borza

Dne 2. aprila 1937.

Denar

V zasebnem kliringu je ostal angleški funt na naših borzah neizpremenjen: v Ljubljani na 238 denar, v Zagrebu in Belgradu na 237.20—238.80. Avstrijski šiling je v Ljubljani popustil na 7.92—8.02, v Zagrebu na 7.90—8, dočim je v Bel-gradu narastel na 7.9417—8.0417.

Grški boni so beležili v Zagrebu 31.0850 do 31.7850, v Belgradu 31.40—32.10.

Italijanske lire so nudili v Zagrebu in Bel-gradu po 2.25.

Nemški čeki so v Ljubljani narasli na 12.23 do 12.43, v Zagrebu na 12.20—12.40, za sredo in konec maja ter sredo in konec junija so beležili 12.35 denar, v Belgradu so beležili 12.1658—12.3658.

Devizni promet je znašal na zagrebški borzi 2.921.778 dinarjev, na belgrajski 3.800.000 dinarjev. Efektni promet je bil v Zagrebu slab, v Belgradu je znašal 2.003.000 dinarjev.

Ljubljana, tečaji s primom:

Amsterdam 100 h. gold.	2395.66—2410.26
Berlin 100 mark	1758.03—1771.91
Bruselj 100 belg	736.44—741.50
Curih 100 frankov	996.45—1003.52
London 1 funt	213.65—215.71
Newyork 100 dolarjev	48.12.25—48.78.57
Pariz 100 frankov	201.11—202.55
Praga 100 kron	152.54—153.64
Trst 100 lir	229.69—232.77

Curih: Belgrad 10, Pariz 20.17, London 21.47, Newyork 438.875, Bruselj 73.00, Milan 23.125, Am-sterdam 240.225, Berlin 176.40, Dunaj 80.10 (81.90), Stockholm 110.70, Oslo 107.90, Kopenhagen 95.85, Prava 15.31, Varšava 88.25, Budimpešta 86, Atene 3.90, Carigrad 3.45, Bukarešta 3.25, Helsingfors 9.47, Buenos-Aires 132.625.

Vrednostni papirji

Ljubljana: 7% invest. pos. 87—88, agr. 52 do 53, vojna škoda promptna 410.50—413.50, begl. obv. 76—76.50, 4% sev. agr. 51—52.50, 8% Bler. pos. 95.50—96.50, 7% Bler. pos. 87.25—88.25, 7% pos. DHB 98—100, Trboveljska 250—275.

Zagreb. Državni papirji: 7% investicij. pos. 88 den., agr. 52—52.50 (51.50, 52.50), vojna škoda promptna 410 bl., begl. obv. 76 bl., 8% Bler. pos. 96.50 bl., 7% Bler. pos. 87.25 bl., 7% stab. pos. 87—89. Delnice: Priv. agr. banka 198 bl., Trboveljska 250—280, Nar. šum. 20 bl., Isis 16 den., Da-nica 40 bl., Osj. liv. 165—190, Osj. sladk. tov. 210 do 235, Bečkereki 750 bl., Dubrovačka 325 den., Jad. plov. 400 den., Oceania 250—280.

Belgrad. Državni papirji: 7% investicij. pos. 98 bl. (87.50, 88), agrarji 52—52.50, vojna škoda

Si bil bolan?

Zelo oslabljen vsled ležanja in sobnega zraka! Sedaj Vas krepi

BIOMALZ

Poskusna doza Din 1250 v lekarnah.

promptna 407—408 (407, 406), begl. obv. 75.75 do 76.50 (76), dalm. agr. 73.75—74.25 (74.25), 4% sev. agr. 52—52.50 (52.25), 8% Bler. pos. 96.50 bl., 7% Bler. pos. (87), 7% pos. DHB 100 bl., 7% stab. pos. 87.25—88. Delnice: Narodna banka 7350 bl., Priv. agr. banka 198—199.50 (199).

Živina

SEJMSKO POROČILA IZ KRANJA od 30. marca.

Cene živine so bile naslednje: voli I. vrste 5.50 Din, II. vrste 5 Din, III. vrste 4.50 Din za 1 kg žive teže; telice I. vrste 5.50 Din, II. vrste 5 Din, III. vrste 4.50 Din za 1 kg žive teže; krave I. vrste 5.50 Din, II. vrste 4.50 Din, III. vrste 3.75 Din za 1 kg žive teže; teleta I. vrste 8 Din, II. vrste 7.50 Din za 1 kg žive teže; prašiči špeharji 8.50 Din, prašiči pršutarji 7.50 Din za 1 kg žive teže.

Od zadnjega sejma so se cene živine nekoliko spremenile. Cena telic I. vrste se je dvignila za 0.50 Din pri kg; cena krav I. vrste za 1 Din, II. vrsta pa za 0.50 Din pri kg. Prav tako se je dvig-nila tudi cena telet I. vrste za 1 Din, II. vrste pa za 1.50 Din pri kg. Cena prašičev špeharjev je padla za 0.50 Din, medtem ko se je cena prašičev pršutarjev dvignila za 0.50 Din pri kg.

Goveje meso I. vrste 10—12 Din, II. vrste 8 do 12 Din, III. vrste 7—9 Din za 1 kg.

Svinjina 16 Din, svinjska mast 19 Din, slanina 16 Din.

Čisti med 24 Din, neprana volna 24 Din, oprana volna 32 Din za 1 kg.

Kmetijski pridelki: pšenica 200 Din, ječmen 180 Din, rž 190 Din, oves 155 Din, koruza 130 Din, fižol 250 Din, krompir 75 Din, lucerna 1900 Din, seno 75 Din, slama 50 Din, jabolka I. vrste 800 Din, II. vrste 700 Din, III. vrste 600 Din, suhe češplje I. vrste 1000 Din, II. vrste 900 Din, III. vrste 800 Din, pšenična moka 330 Din, koruzna moka 155 Din za 1 q.

Žitni trg

Novi Sad. Otrubi: bč., slav. in ban. juto vreče 86—90, bč. juto vreče ladja 90—92. — Vse ostalo neizpremenjeno. — Tendanca neizpremenjena. — Promet velik.

Sombor. Pšenica: ban. 173—175, bč. ladja Bege 185—187, bč., ban. polska šlep 185—187. Ostala pšenica neizpremenjena. — Rž: bč. 143—145. — Koruza: bč., srem. gar. kval. 91—93. — Moka: bč. og. ogg 252.50—267.50, 252.50—247.50, 212.50 do 232.50, 192.50—202.50, 162.50—172.50, 105—110. — Otrubi: bč., srem. 90—92. — Fižol: bč. 240—250. — Ostalo neizpremenjeno. — Tendanca neizpremenjena. — Promet 49 vagonov.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Sobota, 3. aprila: 12 Plošča za ploščo pisana zmes, godba vesela in pesnice vmes — 12.15 Vreme, poročila iz Cas, spored, obvestila — 13.15 Plošča za ploščo pi-sana zmes, godba vesela in pesnice vmes — 14 Vreme iz Cas delopust (Radijski orkester) — 18.40 Naravozna-ustvo in tehnika (g. prof. Miroslav Adleski) — 19 Cas, vreme, poročila, spored, obvestila — 19.30 Nae, ura: O življenju muslimanske žene (Marija Ilić-Agnapov) 19.50 Pregled sporeda — 20 O zunanji politiki (g. ured-nik dr. Alojz Kuhar) — 20.20 Odda se soba s po-sebnim vzhodom ... Pisan večer na znano temo v raz-nih varijantah. Besedilo: ga. Pavla Paternoster. Izva-jatelj: člani rad. igr. družine in Bojan Adamič s svo-jimi solisti, vodi Ipi. — 21 Cas, vreme, poročila, spor-ed — 22.15 Vesela glasba (Radijski orkester).

Drugi programi

Sobota, 3. aprila: Belgard: 21 Simfonični koncert — Zagreb: 20 Klavir in petje — 21 Iz operet — Dunaj: 20.10 Gribitzeva spevolga »Polnočni čar v operi« — 21.30 O filmu — 21.35 Plesna glasba — Budimpešta: 20 Pester večer — 21.20 Ciganska glasba — 22.05 Orke-stralna glasba — Trst-Milano: 17.15 Plesna glasba — 21 lera — 21.40 Iz operet — 22 Orkestralna glasba — Rim-Bar: 21 Montenezzijska opera »Lubezen treh kraljev« — Praga: 19.45 Slovenske narodne — 20.30 Kar-patskoruske narodne — 20.35 Offenbachova opera »Madame Favart« — Varšava: 19.30 Klavir, violina in petje — 20.10 Harmonika — 21 Simfonični koncert — Nemške postaje: 20.30 Različni zabavni programi — Sottens: 19 Zvočni film — 20.30 Orkestralni in solistični koncert — Bukarešta: 20.15 Laska in plesna glasba — Paria Radio: 21.45 Mozartov koncert.

terem morejo tekmovati inozemski avtorji. Delo, ki ga je treba vpsolati v šestih izdih, mora ino-zemcem služiti v spoznanje in v obvestilo o napredo-vanju in pridobitvah sodobne Italije na področjih morale, zgodovine, znanosti, književnosti in umet-nosti. Nagrada, ki je nedeljiva, je razpisana v višini 50.000 lir. Dela je treba nasloviti na: Comité Per-manent Prix San Remo. Rok bo potekel letos 30. junija.

»La revue moderne«, ki izhaja v Parizu, piše v svoji tretji številki (15. febr.) o našem umetniku Francetu Kralju ter ga zelo laskavo predstavlja Francozom. Njegovo slikarsko in kiparsko delo ocenjuje med drugim z besedami, da je ta slovenski profesor figura, ki se dviga iznad šol in modnih gibanj. Njegova veličina je povezana s to neodvis-nostjo, v kateri se dviga k ustvarjanju. Svoje naj-boljše inspiracije je poiskal v slovenski ljudski umetnosti ter jih utelešuje na zelo razvit estetski način. Revija izreka Francetu Kralju, »slovenskemu mojstru«, veliko priznanje. Prinaša tudi dve repro-dukciji.

»Poročilo o ginekološkem in porodniškem delu v letu 1920—1936« je naslov knjige, ki prinaša pre-gled notranjega dela Državne bolnišnice za ženske bolezni za zadnjih 17 let. Razdeljena je v dva dela, v gospodarski, ki prinaša podatke o uprave-nem in gospodarskem poslovanju bolnišnice in ba-biške šole, in v klinični, ki poroča o zdrav-niškem delu. Zenska bolnišnica je oskrbovala nad 20.000 ginekoloških bolnic in nad 23.000 porodnic, razpolaga torej z ogromnimi porodniškimi in gine-kološkimi skušnjami, ki so zgoščene očrtane z be-sede in mnogimi statističnimi tabelami in diagra-mi. Pridejane so številne slike, ki ilustrirajo zgo-dovinski razvoj porodništva v Sloveniji. Poročilo je uredil šef ženske bolnišnice prof. dr. Alojz Zalokar, sodelovali pa so zdravniki in urad-niki ženske bolnišnice. Knjiga se dobi v knjigar-nah za ceno Din 80. Poročilo je namenjeno zdrav-nikom ter tu- in inozemskim strokovnjakom, zani-malo bo pa tudi vse tiste, ki jim je poverjena na-loga skrbeti za materinstvo v njegovi težki krizi.

Dr. Fr. Trdan.

Književna nagrada »San Remo« za inozemce. Stalni odbor za književne in umetnostne nagrade San Remo je za leto 1937 razpisal natečaj, v ka-

Zadnje pismo 72 letne letalke Doživljaji leteče vojvodinje

Stara vojvodinja Bedfordska je s svojim letalom najbrže našla smrt v razburkanih valovih Atlantskega ali pa Severnega morja. Staro gospo, katero so imenovali tudi »letečo vojvodinjo«, so pogrešili ob zadnjih viharjih, ko je sama poletela nad Anglijo. Od tedaj je za njo izginila vsaka sled. Dolgo časa so jo iskali, dokler niso iz morja izvlekli nekaj kosov lesa, o katerem sodijo, da so ostanki njenega letala, ki je treščilo v snežnem meteu. Zato so jo oklicali sedaj za mrtvo.

Temne slutnje

Ta izredna ženska, ki se je učila letati šele, ko je postala stara mati, je potem z velikim uspehom napravila več drznih poletov, med njimi nekaj rekordnih. Zato ni nikako čudno, če sedaj angleški listi o tej imenitni letalki pišejo cele kolone. Med drugim priobčujejo listi tudi njeno zadnje pismo, katero je prejemnik prejel potem, ko je vojvodinja bila že mrtva. V pismu stara gospa opisuje svoje čudovite in nevarne doživljaje v zraku. Pismo je bilo namenjeno znanemu angleškemu prometnemu letalcu Johnu Griersonu, ki je pred letom dni izdal knjigo »Veliki doživljaji«, v kateri opisuje svoje nevarne doživljaje ob poletu čez severne ledeno kraljevo. To knjigo je stara vojvodinja najbrže brala. Ker je pisca knjige tudi poznala, mu je sedaj pisala, kako sodi o njegovi knjigi. V podkrepitve, da je njena sodba utemeljena, zraven sama popisuje svoje letalske doživljaje. Zlasti zanimiv pa je konec, kjer stara vojvodinja skoraj da slutni svoj konec. Pismo se takole glasi:

Moj časomer

»Pred vojsko sem imela navado, da sem s svojo jahto vedno silila tako daleč proti severu, dokler je bilo količnik mogoče. Prišla sem do Spitzbergov, do Magdalenskega zaliva in Danskega otoka, in sicer precej poprej, preden je na Spitzbergih prebival živ človek, razen kakega lovca, ki je tja prišel za kak mesec. Vozili smo se tako daleč, kakor je zaradi ledu bilo le mogoče. Potem sem se dvakrat peljala v severno Islandijo.

Od svoje zgodnje mladosti sem prebirala knjigo o raziskovanju severnih ledenih pokrajin. Elmar Mikkelsen je svojo ekspedicijsko ladjo imenoval po meni, ko je šel proti Grönlandiji. Ko sem se sešla z vami, sem imela pri sebi časomer, katerega sem takrat posodila za tisto vožnjo Mikkelsen. Pozneje mi ga je vrnil, nakar sem ga posodila dr. Wilsonu, ko je šel s Scottom na južni tečaj. Vrnili so mi ga eno leto po njegovi smrti. Poslej me je spremljal na vseh mojih popotovanjih.

Na »Pajku« v Indijo in po svetu

Nekaj malih doživljajev, katere sem pozneje doživela, mi omogoča, da lahko kaj jasno razumem neprijetnosti, katere ste vi doživljali. Ko sem v družbi kapitana Barnarda poskusila svoj prvi rekordni polet v Indijo in nazaj, sva pri Buširi morala zasilno pristati, ker je bila kabina polna

dima in črnega olja. Deset tednov v mesecih junij, julij in avgust sem prebivala nato v Buširi ter čakala drugega letala. Prva pot v Indijo je bila seveda bolj doživljaj kapitana Barnarda kakor pa moj. Sicer pa sva drugo leto polet ponovila, takrat sem kupila drugo letalo in ga prekrstila. Imenovala sem ga »Pajka«. Ali uganete, zakaj?

Letalo se je prvotno imenovalo »Princeza Ksenija«. Toda na poletu čez Atlantski ocean je odpovedalo. Nato so z njim skušali poleteti v Indijo, a se je pri vmesnem pristajanju na Poljskem skoraj razbilo. Pozabila sem že, kdo je to letalo pozneje kupil in kdo je na njem letal. Nazadnje sem ga kupila jaz. Prekrstila sem ga v »Pajka«. In kot »Pajka« nam je takoj izbojeval rekord v Indijo ter

Strahote sovjetskega raja

Na goro Atos se je pred kratkim vrnil atoški pravoslavni menih Jevgenij, katerega so sovjeti izmenjali za tiste komuniste, ki so bili na Grškem zaprti. Njegova zgodba je tale:

Menih Javgenij je leta 1914 odšel z gore Atos v Rusijo, kamor so ga poslali njegovi predstojniki. Tam je ostal med svetovno vojsko, nakar je sledila revolucija. Menih so boljševiki leta 1920 ujeli v Rostovu in ga zaprli. Iz preobilice svojih strahotnih doživljajev je menih povedal nekaj groznih stvari: V rostovski ječi, v kateri je bil tudi on zaprt, je bilo umorjenih 123 pravoslavnih popov. V isti ječi sta en duhovnik in en nadškof morala umreti gladi.

Pred leti so njega in 10.000 drugih nesrečnikov z velikanskim jetniškim transportom peljali v koncentracijsko taborišče Kotlas na reki Dvini.

nazaj. Takrat sva imela strašno slabo vreme na vsej progi. Včasih sva se le s težavo držala nad vrhovi dreves. Nazaj grede se nama je pokvaril motor, da sva morala enkrat zasilno pristati.

Z letalskim poročnikom Allanom sem nekoč pristala v Bukarešti in Budimpešti sredi največjega snežnega meteža, enkrat na dirkališču, drugič pa na neznanim nama vojaškem letališču. Enkrat na slepo sredi največjega snežnega meteža. Takrat se je zgodilo, da sva čez ves Balkan letela kar je propeler metal cele ledene kepe v vozilo.

Padec nad oceanom

Z letalskim poročnikom Prestanom sem preživela dva silno nevarna pristanka ter neprijetno noč sredi afriške puščave. Enkrat, ko sva letela med Kanarskimi otoki in rtom Juby, nama je sredi razburkanega oceana odpovedal motor ter je letalo pri tisti priči padlo za 1500 metrov globoko. K sreči je motor začel delovati, preden sva treščila v divje morske valove.

Srčna stiska v nevarnosti

Vse to vam pa pripovedujem zato, da vam dokažem, kako se tudi jaz lahko uživim v vaši knjigi, čeprav je srčna stiska pri človeku, ki sam leti, v trenutkih nevarnosti še tisočkrat večja. Pri svojih velikih poletih nisem imela sama vse odgovornosti. Kdor leta skupaj s tovarišem in naenkrat zaznaja pred njim možnost nenadne smrti, si tovariša lahko drug drugega osrčujeta, zlasti še, če sta si resnična prijatelja.

Tako se glasi pismo stare vojvodinje. Povedati pa je treba, da je bila stara gospa močno skromna v svojih izjavah, ko govori o malih doživljajih, ki pa so v resnici skoraj vsi bili smrtno nevarni. Tragično pa je pri vsem tem še to, da je takrat, ko je naslovljeno njeno pismo bral, ona bila že mrtva, in sicer je umrla sredi divjega oceana — čisto sama.

Znani maratonski tekač in zmagovalac leta 1932 Juan Zabala se je v Berlinu poročil z Danko Elzo Buck.

Od povsod

Palača holandske kraljevske rodovine v Haagu, takozvana palača Kneuterdijk, najstarejše poslopje v Haagu, je bilo prodano neki holandski zavarovalnici. V tej palači je pred poroko stanovala prestolonaslednica Julijana.

Metropolit ruske pravoslavne cerkve Peter Krutica, je umrl. Bil je več kakor deset let pregnan v Sibirijo, kjer je živel ob reki Ob. Ko je njegov čas potekel, se ni smel vrniti v Moskvo. Sodijo, da ni umrl naravne smrti, ampak da je bil umorjen.

Prepovedana nemška imena. Romunija je prepovedala rabo nemških krajevnih imen v Romuniji.

Dva otroka vrgla v reko. V kraju Bingen ob Reni je neka mati v obupu segla po pišči ter se tako napila, da je izgubila vso pamet. Tako pijana je zgrabila svojega šest let starega sinčka in ga vrgla v reko. Nato je lovila še sedemletno hčerko, katerega pa je ušla. Toda mati jo je ujela ter jo vrgla v vodo. Ko se je mati pozneje streznila, je od žalosti omedlela. Seveda so jo najprej dali v bolnišnico, nato v zapor.

Oslepel morilec obsojen na smrt. Neki artist Jurij Berger je lanskega januarja na Češkem umoril neko služkinjo v gostilni, kjer je prenočeval. Z njenim kolesom je ušel v Avstrijo, kjer pa so ga prišli in obsodili na smrt. Mož pa si je v ječi iztaknil obe oči, misleč, da takega ne bodo imeli zaprtega, kaj še, da bi ga obešali. Sedaj pa je najvišje sodišče izreklo sodbo, da mora biti obešen.

Iz Tripolitani je Cadskega jezera v avtomobilu so se odpeljali trije mladi italijanski plemiči. Bajne hočejo dogoniti, ali bi se tukaj dala ustvariti kaka prometna zveza.

Polkovnik Lindbergh se je s svojo ženo pripeljal z otoka Rodosa 31. marca v Atene, odkoder je v letalu nadaljeval svojo pot proti Parizu.

15letnica smrti zadnjega avstrijskega cesarja Karla, ki je umrl na otoku Madeira dne 1. aprila leta 1922, so obhajali na Dunaju takozvani monarhisti in tudi vladni krogi so bili zastopani.

Stotine otroških grobov

Stotine otroških grobov so morali pomagati izkopati prebivalci mesta New London v Ameriki, da so lahko pokopali 500 otrok, ki jih je umorila eksplozija njihove šole.

Krste z otroškimi trupelci odvažajo na avtomobilih na pokopališče. Sprejaj svojci nesrečnih otrok.

Zemeljski usad odkril staro svetišče

Na sredozemski obali med Aleksandrijo in Abikrom v Egiptu je zemeljski usad naenkrat razkril staro egiptansko svetišče, katero je bilo najbrže posvečeno egiptanski boginji Izidi. Obenem so tam odkrili veliko znamenitih rezbarij, ki so velike zgodovinske in umetniške vrednosti.

Lev se je pasel na pašniku!

Zadnje čase se je na Francoskem večkrat dogajalo, da je iz kake menežarije ušel kak lev, ki je potem v okolici povzročal mnogo strahu. Navadno so takega leva kmalu ustrelili. Zato ni čudno, če so ljudje takih dogodkov že vajeni, doživljali tudi tole zgodbo z levom.

Zgodilo pa se je to na velikonočni ponedeljek v okolici kraja Lille-en-Flandres.

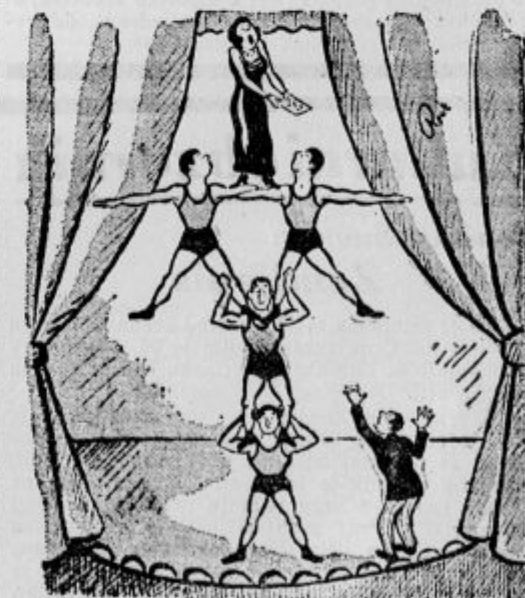
Neki avtomobilist je leva prvi zagledal. Razburjivi dogodek je takoj naznanil krajevnemu orožništvu ter natančno povedal, kje je videl silno rumeno zver, ki je z velikansko grivo dirjala čez polje. Orožniki so takoj pograbilili svoje puške ter se preskrbeli z ostrimi patronami. Med tem pa se je v kraju že razvedela ta nevarna novica. Na sprehod so namreč tega velikonočnega ponedeljka šle deklice, bilo jih je šest, katere so vse natančno videle nevarno zver, ki se je pasla na pašniku. To so dekleta takoj sporočile županu.

Kakor blisk se je sedaj ta novica raznesla po kraju. Od vseh strani, tudi iz okolice, so začeli vreti lovci, ki so se hoteli udeležiti tega nevarnega lova. Vsakdo izmed njih je za trdno upal, da bo prav on ustrelil krvoločno zver ter da bo levja koža njegova. In tako so šli. Sled za levom so kmalu našli. Eden izmed lovcev je bil celo tako srečen, da je velikansko zver za hip videl, ko je švignila med drevjem. Brž je pomeril in sprožil. Krogla je udarila iz puške v zemljo, med tem ko je zver divjala naprej. K sreči se ni obrnila proti lovcu. Srečnejši je bil lovski čuvaj istega kraja, ki je drugi streljal in zver obstrelil. Seveda zver ni padla, pač pa je s tem zrastlec lovem pogum, da so začeli divje streljati, ko so videli, da zver rada beži.

Sedaj se je zbrala vsa srenja od blizu in daleč ter je med glasnim vikom in krikom šla nad

Nevaren kačji človek

V Baltimoru v Ameriki so zaprli glasovitega artista Donalda Divertyja, ki je dolga leta na debelo goljufal ameriške zavarovalnice. Diverty je takozvani kačji človek, ki se zna zvijati s svojim telesom kakor kaka kača. Z vajo je tako daleč prišel, da more svoje roke in noge po mili volji krajšati ali daljšati. Če se mu je zdelo, je svoj prani koš tako strašno udrl, da se je drugim kar grozilo, ko so kaj takega gledali. Te sposobnosti telesa pa so ga spravile do tega, da je z njimi začel na debelo goljufati zavarovalnice. Kjerkoli se je zgodila kaka prometna nesreča, povsod je bil požodovan ta mož, kateremu je enkrat bila zaradi nesreče krajša roka, enkrat pa noga. Svojo stvar je znal tako spretno delati, da je premotil celo zavarovalniške zdravnike. Tako je od zavarovalnic, pri katerih je bil zavarovan, potegnil po goljufiji nič manj kakor 50.000 dolarjev.

»Tako pojdite dol, ker pridete na vrsto šele pri drugi točki!«

Za bolnike s srčno boleznijo.

Juha iz ovsnene moke.

V 1 ali 1 in pol l kuhane juhe zakuhaš 50 g, ki jo premešaš že prej z mlekom ali vodo. To kuhaš in vedno mešaš. Čez 25 minut ubiješ v juho še 2 do 3 rumenjake in dodaš desetino litra smetane in 50 g presnega masla.

Cvetača v omaki.

Ko cvetačo močno razkuhaš, jo odstaviš, da se ne kuha več. V kozici razpustiš 30 g presnega masla, dodaš 30 g moke in pustiš, da se spoti. Potem dodaš tržen cvetače in mešaš, da je gošča, ki jo 20 minut počasi kuhaš, ubiješ vanjo 2 do 3 rumenjake, daš zraven še malo presnega masla, in limonovega soka in vse to skozi sito pretlačiš. Z omako poliješ cvetačo, ali daš vsako posebej.

KADET-BOX

Naša velika spomladanska akcija traja samo kratek čas!

Izkoristite priliko!

= din 99.-

Ta praktičen KADET-BOX fotoaparat obenem s 3 ISOCHROM filmi, dobite pri vsakem foto-trgovcu.

Kolesa
nemskih znamk od 550 dinarjev naprej se dobe v največji izbiri v Novi trgovini, Tyrševa 36. (1)

Trechcoate
vetrne suknjice, novosti za športne obleke - nudi ceneno Presker, Sv. Petra cesta 14. (1)

Inserati v Slovenscu
imajo največji uspeh.

Palmo (pahlačo)
zelo lepo, prodam. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 5171. (1)

Perilo za gospode in dame
lastnega izdelka, krasna izbira, najceneje v novi specialni trgovini Goričar, Sv. Petra cesta 20.

Razpis

Občina Višnja gora, srez Litija, razpisuje pramatično mesto občinskega delovodje. — Šolska izobrazba: Osem razredov srednje šole ali nje enake strokovne šole.

Pravilno kolekovane prošnje, opremljene z listinami po čl. 7. in 8. uredbi o občinskih uslužbenih, se vložijo v roku enega meseca po objavi tega razpisa pri tej občini v roke predsednika občine.

Uprava občine v Višnji gori,
dne 1. aprila 1937.

MALI OGLASI

Službodobel

Dva krojaška pomočnika
tako sprejemem. Klojčnik
Matija, Pobrezje, Maribor

Mlinar

samostojen, priden, dobi
tako mesto. Ponudbe pošlji
upravi »Slov.« pod
značko »Valjčni mlin« št.
4881. (b)

Varuhinjo otrok

pridno, zanesljivo in po-
polnoma zdravo, iščem k
dvema fantkoma, starima
tri in eno leto. Nastop s
15. aprilom. Osebnost ali
pismeno ponudbe: Dr. Pe-
trič, Ljubljana, Moste —
Društvena 16. (b)

Denar

Ai. Planinšek, Ljubljana
Beethovnova 14/1, telefon
35-10, vnovčij vloge
vseh denarnih zavodov
najkvalitetnejše tako v go-
tovini in daje informacije
brezplačno. (d)

Posojila dajemo

državnim in privatnim na-
meščencem v Ljubljani v
gotovini in blagovnih bo-
nih Hermes. Informacije:
Tavčarjeva 2. (d)

Stanovanja

Trisobno stanovanje
s kopalnico, v Dalmatino-
vi ulici, oddam 1. maja.
Trisobno stanova-
nje s kopalnico na Ope-
karski cesti takoj oddam.
Polizvedbe: Gradbena pi-
sarna, Rimska cesta 2/I.

Službe iščejo

2000 Din
dam onemu, ki mi pre-
skrbi kakršnokoli službo.
Star 30 let, trgovsko izo-
bražen, samski, pošten in
trezen. — Dopise upravi
»Slovenca« pod »Delal bi
rad« št. 5150. (a)

Posrestva

Parna žaga
v Mariboru, s komple-
tnimi stroji in veliko par-
celo napredaj na dražbi
dne 12. aprila 1937. In-
formacije daje Zadruga
gospodarska banka, po-
družnica Maribor. (p)

Vnajem

Tovarniško poslopje
z vodnim pogonom 90 KS,
poleg električnega dalj-
novoda Velenje, v bližini
Ljubljane, oddaljeno 2 km
od postaje, se odda v na-
jem, oziroma išče kom-
panijona za ustanovitev
industrije. — Interesenti
pošljite ponudbe upravi
»Slov.« pod značko »No-
va industrija« št. 4882. n

Prodamo

Cepljene trte
na ameriški podlagi, eno-
letne, Muscat Kraljica vi-
nograda, Muscat sopr.
Mathias Jovana, Kraljica
Jelisaveta - trdke Hiral
Vladislav in drug. Subo-
tica — ima na zalogi
Sever & Komp., Ljublja-
na — in stane posamezna
trta od navedenih sort
5 Din. (1)

Zveza delovodij in industrijskih urad-
nikov v Ljubljani naznanja vsem svo-
jim članom, znancem in prijateljem
tužno vest, da je naš ustanovni član,
gospod

FRAN ŠEBER

meščan ljubljanski, bivši tapet. mojster

umrl v 73. letu starosti. Pogreb se bo
vršil v soboto 3. aprila ob 4 popoldne
iz hiše žalosti, Rožna ulica 5, na pokop-
ališče k Sv. Križu.

Ljubljana, dne 2. aprila 1937.

Meteor pade z neba

71.

Tinček se nečesa domisli.

Grozanski trušč in hrušč, ki sta ga zagnala Tinček in Tonček,
je nazadnje vendarle privabil še enega tovariša: pa ne Profesorja,
ampak Debeluharja.

»Sem mislil, da so ljudje pripravljeni v vas,« je rekel, ko je
dečkoma tovariško stisnil roko.

»Torej zdaj se pa posvetujmo, kako bomo dvignili meteor!«
je svečano rekel Tinček. »Ali ima kdo izmed vaju kakšen predlog?«

»Najbolje bo, da odidemo domov,« je svetloval Tonček. »Nemara
nam v spanju pride kaj pametnega na misel.«

»Pa pojdemo!« je prikiml Tinček.

Pot jih je vodila mimo kupa starih pločevinastih posod in ste-
klenic. Ob pogledu na to ropotijo se je v Tinčkovi glavi porodila
sijajna misel.

»Jo že imam! Jo že imam!« je zmagoslavno zakričal. »Ali boste
strmeli!«

Rudolf Timmermans:

12

Junaki iz Alcázarja

Potem naredijo načrte in priprave, da si zagoto-
vijo preskrbo tisoč sedem sto ljudi za prihodnje dni.
Določijo donašalce jedil; izberejo ženske, ki bodo za
določeno število žensk in otrok hodile po jedila, da bi
ne nastala prehuda gneča v kuhinji, ki ni v samem
Alcázarju, ampak med Alcázarjem in poveljniškim
poslopjem in je priti do nje po pokritem hodniku
»paso curbo«.

S temi različnimi ukrepi je bilo čim najboljše pre-
skrbjeno za bližnji čas bojev. Vso noč so imeli
opravka s povelji in navodili.

Prvi mrtveci.

Komaj je dan razsvetljen, ko začno rdeči oblego-
valci že streljati na Alcázar.

Spočetka so se poudarili strelci, ki opazujejo so-
vražno fronto in potem ustrelijo iz puške ali iz strojne
puške, čim se kje kaj zgane.

»Paco« se imenujejo ti strelci v vojaški in ljudski
govorici, kar je prav za prav ljudska okrajšava za
ime Francisco. A vojaki so prinesli to besedo novega
pomena iz marokanskih bojev iz leta 1909, ker so po-
edini strelci v kaki hriboviti pokrajini slišati od daleč:
pa-co, pa-co. In ves ta način streljanja se imenuje
»paqueo«.

Rdeči »pacoci« so brez dvoma prav dobro sprav-
ljeni, zakaj, čim se na severnem pročelju Alcázarja

le kaj zgane pri kakem oknu, že prifrčijo strelci, ki pa
niso slabo merjeni.

Nekateri šipe so že razbite in stene nasproti njih
imajo že sledove krogel.

V severovzhodnem stolpu stoji pri moštvu Špan-
ske falange stotnik Serrano.

»Le kje so ti pacoci? Nicolás, daj mi no daljno-
gled!«

Nicolás, mladi falangist, čigar mati ima spodaj v
mestu mesarijo in ki se je dal zdaj z drugimi vred
zapreti v Alcázar, da bi se bojeval za svobodo in pri-
hodnost Španije, — Nicolás je bil s svojim daljno-
gledom že preiskal strehe bližnjih hiš. Zdaj ponudi
že stotniku kukalo.

Serrano si prav natančno ogleda vsako streho, sle-
herni okno. A tu spredaj, v prvi vrsti hiš, ne morejo
biti rdeči strelci. Ondi je vse mirno in tiho. Zapustili
so jih stanovaleci — niso jih še zasedli sovražniki.

Strelci so brez dvoma kje bolj daleč. Posebno je
tu kje nekdo, ki strahotno dobro in natančno strelja.
Prav tega hoče Serrano izslediti. Stotnik je sam iz-
boren strelce in v njem se zbudi strast za vojskovanje.
Mogoče bi bilo moči kaj odkriti z vrha stolpa? Ser-
rano stopi navzgor do najvišje line. Nicolás mu sledi
s puško v roki. Z daljnogledom raziskuje stotnik bolj
oddaljene strehe hiš.

Glej, tu, prav na strehi hotela »Castilia« — v
kritju vreč s peskom — je strojna puška in dva moža!
To bosta tista dva!

»Nicolás!« zašepeče Serrano, ko da bi ga mogla
onadva sploh slišati. S kretujo roko zahteva puško.

Dvigne glavo nekoliko nad polico okna, da bi
pristonil puško in pomeril. Tedaj sikne kratka salva

krogel semkaj in stotnik Serrano pade brez besede
vznak v naročje mlademu, klečečemu Nicolásu.

Ze čez nekaj minut pade druga žrtev!

Stotnik Badenas je hotel izslediti postojanke rde-
čih na Plazi Zocodover in po bližnjih hišah. Na ve-
likem trgu pred glavnimi vhodnimi vrati Alcázarja,
so bili prejšnji dan zgradili majhno barikado, prav na
robu obzidja, ond, kjer se pobočje strmo prevlači na-
vzdol. Za hip se odpro glavna vrata akademije — in z
dolгими skoki zdrvi stotnik Badenas čez trg v varstvo
barikade. Odtod more dobro pregledati Zocodover.
Rdeči so zasedli kar vrsto hiš in so okna zagatili s
peščenimi vrečami in blazinami do polovice okenske
odprtine, tako da morejo dobro streljati skozi poedine
razporke med vrečami in so ves čas v varnem skriva-
lišču. Spodaj na Plazi Zocodover so iz plošč cestnega
tlaka in vreč peska zgradili veliko barikado in ond —
tako se doždeva — so postavili strojno puško. S te
barikade morejo cesto do Alcázarja, prav do ovinka
proti severu, popolnoma obvladati.

»Tu so pa rdeči nekaj izvrstnega naredili!« za-
mrmra Badenas. Zakaj, s te barikade je moči takoj
zadužiti kak izpad iz Alcázarja na Plazo Zocodover.

Zdaj pa nazaj!

A rdeči strelci so opazili, kako Badenas teče k
barikadi. Zdaj mu posujejo pot s krogli in več stre-
lov zadene stotnika, tako da kar pade v ozko odprtino
velikih vrat, ki mu jih njegovi čakajoči tovariši odpro.
Komaj more še z oklevajočim jezikom sporočiti, kaj
je videl.

Nato še: »Sveta Mati božja!« — in smrt pograbi
svojo drugo žrtev.

Celoletna naročnina na:
Leposlovno in ljudsko knjižnico
Zbirko domačih pisateljev
Zbirko mladinskih spisov
7 vezanih knjig mesečno Din 23-
3 vezane knjige mesečno Din 11-
4 vezane knjige mesečno Din 9-
JUGOSLOVANSKA KNJIGARNA

